

Ο Οικονομικός Ταχυδρόμος ως θεσμός

Στις 20 Δεκεμβρίου 1987, ο Γιάννης Τζαννετάκος, ο πρώτος διευθυντής τότε του 9.84FM, του πρώτου ελεύθερου ελληνικού ραδιοφωνικού σταθμού, με αφορμή την επέτειο των 60 ετών από την έκδοση του ΟΤ είχε προσκαλέσει τον Γιάννη Μαρίνο στην εκπομπή του και, ξεκινώντας την συνομιλία μαζί του, είχε ρωτήσει αν το περιοδικό ήταν θεσμός. Απαντώντας, ο Γιάννης Μαρίνος είχε πει:

«Είναι δύσκολη η ερώτησή σας με την κατάληξη που θέλει ως “θεσμό” τον ΟΤ. Πράγματι, έχει χαρακτηριστεί και έτσι, και με προβλημάτισε ο χαρακτηρισμός. Φυσικά δεν επιτρέπεται σε έναν υπεύθυνο ενός τέτοιου εντύπου να μιλάει και να αυτοπροβάλλεται με τέτοιου είδους χαρακτηρισμούς. Αλλά έκαμα μία σκέψη που πιθανόν να δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό. Με την ευκαιρία της 60ετίας, που πράγματι την εορτάσαμε με ειδικές εκδόσεις, ζητήσαμε τις απόψεις και της πολιτικής ηγεσίας γύρω από τον ΟΤ. Όλης της πολιτικής ηγεσίας. Και όλοι, χωρίς εξαίρεση, επεφύλαξαν επαίνους με διάφορες διαβαθμίσεις. Έτσι επετεύχθη εθνική ομοψυχία γύρω από το θέμα ΟΤ. Και επειδή οι υψηλοί θεσμοί, Πρόεδρος Δημοκρατίας, Δικαιοσύνη, Πατρίδα, υποτίθεται ότι συγκεντρώνουν την εθνική ομοψυχία, την γενική αποδοχή ή το ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση με προσοχή και ευθύνη, δεν ξέρω αν έτσι μπορεί και το περιοδικό μας να μπει δίπλα σε αυτές τις έννοιες τις πολύ σημαντικές που σας ανέφερα. Αυτή η γενική ομοφωνία περί τον ΟΤ ίσως δικαιολογεί κάποια υπερβολή».

Υπερβολή; Μπορεί. Πάντως, το 1987, αναγνωρίζοντας την συμβολή του Γιάννη Μαρίνου στην ποιοτική δημοσιογραφία και τον ρόλο της τελευταίας στην χώρα και την παιδεία της, η Ακαδημία Αθηνών τιμούσε τον διευθυντή του ΟΤ για το έργο του. Σχολιάζοντας την βράβευση αυτή στον Γιάννη Τζαννετάκο, στην προαναφερθείσα συνέντευξη, ο Γιάννης Μαρίνος είπε:

«Κύριε Τζαννετάκο, είναι δύσκολο να εκφράσει κανείς τα αισθήματά του από μια τέτοια τιμητική διάκριση. Εμένα, ιδιαιτέρως με συγκινεί το γεγονός ότι την εισήγηση γι’ αυτήν την τιμητική διάκριση την έκαμαν τρεις πολύ σεβαστοί με πανελλήνιο και διεθνές κύρος καθηγητές. Οι κ.κ. Ζολώτας, Αγγελόπουλος και Γεώργιος Βλάχος. Πιστεύω ότι αυτό που με τιμά και με συγκινεί ιδιαιτέρως είναι ότι, ενώ συνήθως οι μαθητές ή τέλος πάντων εκείνοι οι οποίοι δέχονται αυτό που τούς προσφέρεται, βραβεύουν εκείνον που τούς δίδαξε, εδώ συμβαίνει το αντίθετο. Οι Δάσκαλοί μου με τιμούν και αυτό είναι κάτι το οποίο ειλικρινά με κάνει να αισθάνομαι ευτυχής. Θα ήθελα να το πω ανοικτά. Είναι μία από τις στιγμές που λέει κανείς: Δεν είναι άσχημη η ζωή. Ωραία είναι, έστω και στην Ελλάδα, έστω ακόμη και μέσα στο νέφος».

Θα ήθελα να πω ότι μου έκανε μεγάλη εντύπωση το ότι η βράβευσή μου έγινε παμψηφεί. Μόνο μία ψήφος, μου είπαν, ήταν λευκή. Εν πάση περιπτώσει, ήταν κάτι που με συγκίνησε βαθιά και θεωρώ ότι δεν πήγαν άδικα οι πικρίες, η κούραση, η πολύ μεγάλη κούραση που συνεπάγεται η δουλειά μου, διότι δουλεύω όλες τις ώρες. Ακόμα και όταν κοιμάμαι, σκέπτομαι. Στις μέρες εργασίας συμπεριλαμβάνονται και οι γιορτές και οι Κυριακές, κλπ. Ξέρετε από δημοσιογραφία, τί θα πει αν θέλεις να είσαι επί των επάλξεων. Οι κ.κ. Ακαδημαϊκοί μου έδωσαν μία μεγάλη ικανοποίηση και τούς ευχαριστώ».

Πριν φθάσει, όμως, ο διευθυντής του ΟΤ να βραβευθεί από την Ακαδημία Αθηνών, στην διάρκεια της περιόδου 1974-1987 το περιοδικό και ο ίδιος είχαν δώσει σκληρούς αγώνες για την παιδεία και την αποφυγή του καταποντισμού της στην χώρα μας. Στον ΟΤ είμαστε πολλοί αυτοί που

πιστεύαμε στον ρόλο της παιδείας σε μία κοινωνία και την προκοπή της, γι' αυτό πάντα το περιοδικό ήταν ανοικτό στους νέους. Γενικά δε, τα θέματα της παιδείας είχαν προτεραιότητα και στα περισσότερα έντυπα του ΔΟΛ –που ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1960, ειδικά στην εφημερίδα «Νέα», αφιέρωνε σημαντικό χώρο στους νέους και τα προβλήματά τους.

Στην διάρκεια της μεταπολίτευσης, όμως, οι όποιες προσπάθειες προωθήσεως της παιδείας συναντούσαν τις σθεναρές αντιδράσεις της αριστεράς, η οποία ήθελε τους νέους πειθήνια ιδεολογικά όργανα σε θεωρίες και απόψεις οι οποίες κατά βάθος οδηγούσαν κατ' ευθείαν στην ανελευθερία.

Η παραγωγή αμαθών

Στο πλαίσιο της τραγικής και άρα απαράδεκτης κατάστασης όπου είχε οδηγηθεί η εκπαίδευση στην Ελλάδα, από τις ενέργειες των «προοδευτικών δυνάμεων», ο Γιάννης Μαρίνος, στον ΟΤ της 22^{ας} Ιουνίου 1995, έγραφε ένα συγκλονιστικό άρθρο στο οποίο κατεδείκνυε και το μέγεθος της καταστροφής που είχε πλήξει την χώρα. Υπό τον τίτλο *Εικοσαετής «διαπαιδαγώγηση» του Έλληνα*, ο διευθυντής του ΟΤ μεταξύ άλλων έγραφε:

«Πριν από λίγες μέρες ένας νεαρός ποδοσφαιριστής γεμάτος σφρίγος και υγεία πέθανε από οξεία σκωληκοειδίτιδα διότι οι μεν γιατροί του νοσοκομείου όπου κατέφυγε λόγω φοβερού πόνου στην κοιλιά απεφάνθησαν ότι έχει δυσκοιλιότητα και τού έδωσαν το ανάλογο φάρμακο (το οποίο λειτούργησε καταστροφικά για την ζωή του νέου), ενώ ένας άλλος γιατρός στον οποίο κατέφυγε αργότερα, επειδή ο πόνος επέμενε, απεφάνθη ότι είχε οξεία αμυγδαλίτιδα (με πόνους στην κοιλιά)!

Επίσης, πριν από λίγες μέρες το πανελλήνιο επληροφορείτο κατάπληκτο ότι οι απόφοιτοι Λυκείου που έδωσαν εξετάσεις για μία θέση στο Δημόσιο απέτυχαν κατά 93% να πάρουν την βάση! Ακόμα χειρότερα. Οι πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών αποδείχθηκαν τόσο ακατάρτιστοι και λειτουργικά αγράμματοι, ώστε από τους 4.221 που έδωσαν εξετάσεις για μία θέση στο υπουργείο Οικονομικών πέρασαν μόνον 220 (δηλαδή το 5,2%), ενώ οι θέσεις που ήταν κενές και ανέμεναν να τις καλύψουν οι άνεργοι νέοι μας ήταν 1.415. Έτσι και το υπουργείο Οικονομικών δεν βρήκε στοιχειωδώς ικανούς να το επανδρώσουν και οι νέοι και νέες που δεινοπαθούν στην ανεργία δεν εξασφάλισαν την πολυπόθητη θέση στο Δημόσιο, με την μονιμότητα, τον μικρό αλλά σίγουρο μισθό και την βέβαιη βαθμολογική εξέλιξη, πράγμα που είναι βέβαιο ότι θα συνέβαινε αν διορίζονταν άνευ εξετάσεων όπως μέχρι τώρα.

«Τα παραπάνω δυο περιστατικά, είναι απο τα πολλά που αποκαλύπτουν σ' όλο το αποτρόπαιο μεγαλείο το κατάντημα του εκπαιδευτικού μας συστήματος από το Δημοτικό έως το Πανεπιστήμιο, που αποτέλεσμα έχει να “παράγει” αμαθείς “γιατρούς” που σκοτώνουν, καθώς και άοπλους για την μάχη της ζωής νέους και μάλιστα σε μία εποχή όπου η παγκοσμιότητα της οικονομίας και η ελευθερία μετακίνησης των ανθρώπων στον πλανήτη κατέρριψε τα προστατευτικά τείχη πίσω από τα οποία θα μπορούσαν οι ανίκανοι και ανεπρόκοποι να επιβιώνουν εις υγείαν των κορόϊδων, που τούς πληρώνουν γι' αυτό.

Επανέρχομαι, λοιπόν, στα περιστατικά με τα οποία ξεκίνησε το άρθρο μου. Τις τραγικές συνέπειες που με δέος πληροφορηθήκαμε όλοι. Ο άδικος θάνατος ενός νέου, που ασφαλώς είναι ένα από τα χιλιάδες γνωστά και

άγνωστα περιστατικά, που ποτέ δεν ελέγχονται, όπως π.χ. η με δόσεις σφαγή του εισαγγελέα Ανδρουλάκη, από την μια, η παταγώδης αποτυχία χιλιάδων νέων στις εξετάσεις για μία θέση στο Δημόσιο από την άλλη, πρέπει να έχουμε το θάρρος να παραδεχθούμε ότι είναι αποτέλεσμα πάνω απ' όλα του άθλιου εκπαιδευτικού μας συστήματος, στα πλαίσια μίας κοινωνικής νοοτροπίας που κρύβεται πίσω από το δάχτυλό της και υποκρίνεται ότι άλλοι και άλλα φταίνε.

Σε στιγμές οργής κάποιοι που έχουν το θάρρος της γνώμης τους μιλούν για χιλιάδες πτυχία-κουρελόχαρτα, που έχουν αξία όση το χαρτί πάνω στο οποίο είναι τυπωμένα. Αλλά έτσι αποδίδονται στην κοινωνία απόφοιτοι ανωτάτων σχολών που πλήθος απ' αυτούς δεν έχουν ιδέα για το αντικείμενο που υποτίθεται ότι σπούδασαν. Προκαλεί λοιπόν τουλάχιστον κατάπληξη το γεγονός ότι ο Πρύτανης οικονομικής σχολής εξήγησε ότι οι πτυχιούχοι που έδωσαν εξετάσεις στο υπουργείο Οικονομικών ή την Αγροτική Τράπεζα απέτυχαν διότι εξετάστηκαν σε μαθήματα που δεν γνωρίζουν: λες και τα λογιστικά, το δημόσιο δίκαιο και τα αγγλικά –περί αυτών επρόκειτο– δεν θα έπρεπε να τα γνωρίζουν οι πτυχιούχοι του πανεπιστημίου αυτού, αλλά απλώς να παριστάνουν ότι τα γνωρίζουν επειδή έτσι λέει το πτυχίο τους!

Έτσι συνεχώς διαβάζουμε για αρχιτέκτονες που κατασκευάζουν εξαμβλώματα, για μηχανικούς που χτίζουν πολυκατοικίες που πέφτουν και δρόμους που βουλιάζουν, για δικηγόρους που παίρνουν στον λαιμό τους τους πελάτες τους, για δικαστές που αγνοούν την νομική, για θεολόγους που είναι άθεοι, για φιλόλογους που δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, κ.ο.κ. Κανένας όμως δεν αποτολμά να μιλήσει για γιατρούς που παίρνουν το πτυχίο τους χωρίς να γνωρίζουν ιατρική. Διότι, βεβαίως, θα ήταν αξιοπερίεργο φαινόμενο αν, σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα που πάσχει γενικά, οι Ιατρικές Σχολές έχαιραν άκρας εκπαιδευτικής υγείας. Άρα, δεν υπάρχουν γιατροί που πήραν το “δημοκρατικό πέντε” χωρίς να έχουν ίσως πατήσει το πόδι τους στις αίθουσες διδασκαλίας, ή μήπως μπορεί να έχει μείνει χωρίς συνέπειες η ικανοποιηθείσα απαίτηση των γιατρών του ΙΚΑ, που είχαν κάνει προ ετών μία πολύμηνη απεργία, δηλαδή να θεωρηθεί ο χρόνος της απεργίας ως χρόνος πρακτικής εκπαίδευσης στα νοσοκομεία! Γιατροί με πλασματικό χρόνο εκπαίδευσης είναι φυσικό να αποφαίνονται ότι ο πόνος της σκωληκοειδίτιδας είναι κοιλόπονος ή ακόμα και αμυγδαλίτιδα!

Νομίζω ότι η ελληνική κοινωνία θα πρέπει να δεχθεί με το χέρι στην καρδιά ότι, όταν θέλει μία δημόσια ανώτατη εκπαίδευση με τα χάλια που όλοι γνωρίζουμε, τότε θα πρέπει να αποδεχθεί ότι και πολλοί από τους πτυχιούχους (όχι όλοι, φυσικά) θα μαθαίνουν ιατρική μετά την αποφοίτηση, στην πράξη, και με πειραματόζωα τους δυστυχείς ασθενείς. Όπως άλλωστε είναι φυσικό αυτού του είδους οι γιατροί να αγωνίζονται με πάθος για την μονοπωλιακή κυριαρχία του Εθνικού Συστήματος Υγείας, αφού στον ελεύθερο στίβο δεν θα μπορούσαν ίσως να “σταυρώσουν” πελάτη.

Το άθλιο εκπαιδευτικό μας σύστημα απεικονίζει το ήθος και την τραγική ανεπάρκεια του Νεοέλληνα, ο οποίος διδάσκεται και μάλιστα κατ' εντολήν ή με ανοχή του νομοθέτη: (α) ότι δεν έχει σημασία η προσπάθεια και η άμιλλα, (β) ότι όσοι προσπαθούν είναι κοροϊδα, (γ) ότι η ζωή ανήκει στους “έξυπνους” και τους μάγκες που αντιγράφουν, κοροϊδεύουν, κάνουν κοπάνα, πληρώνουν τα ιδιαίτερα των καθηγητών για να εξασφαλίζουν καλό βαθμό ανεξαρτήτως επιδόσεων, (δ) ότι από την στιγμή που διορίζεσαι στο Δημόσιο είσαι ακλόνητος στη θέση σου άσχετα αν κάνεις ή δεν κάνεις την δουλειά σου, ξέρεις ή δεν ξέρεις

αυτά που πρέπει να διδάξεις, προσπαθείς ή τεμπελιάζεις, (ε) ότι μπορείς να απουσιάζεις από το μάθημά σου για να πηγαίνεις βόλτα με την γκόμενα (αποδοχή αδικαιολόγητων απουσιών), (στ) ότι μπορείς να κάνεις καταλήψεις και να παρεμποδίζεις το μάθημα σ' όσους θέλουν να κάνουν, να καταστρέφεις, να ασχημονείς μέσα στα σχολεία, και να έχεις την συμπαράσταση των πολιτικών, των δημοσιογράφων και των γονέων σου για όλα αυτά, (ζ) ότι δικαιούσαι να απαιτείς από το Δημόσιο καλύτερα σχολεία, αίθουσες, διδακτικά όργανα, βιβλία δωρεάν, τα οποία όμως εσύ ελεύθερα μπορείς να καταστρέφεις, χωρίς καμμία κύρωση ή και με ενθάρρυνση των λαϊκιστών της πολιτικής και των ΜΜΕ.

Επιμένουμε τόσο πολύ στο θέμα της παιδείας δεδομένου ότι μία χώρα γνωρίζει την πρόοδο ή την παρακμή από την ποιότητα, τις γνώσεις και το ήθος των ανθρώπων που την κατοικούν. Η Ελβετία, με μηδέν φυσικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους, με φοβερά κρύο κλίμα και όλο βουνά, έχει γίνει η πλουσιότερη χώρα του κόσμου χάρις στους ανθρώπους της, ενώ η Βραζιλία, που διαθέτει τεράστιους φυσικούς πόρους, απέραντες πεδιάδες, άφθονα νερά και θαυμάσιο κλίμα, παρά τις πριν από 70 χρόνια προβλέψεις του Στέφαν Τσβάιχ ότι θα είναι η χώρα του μέλλοντος, παραμένει υπανάπτυκτη, γεμάτη δυστυχία και μ' έναν λαό που καταστρέφει αντί να αγωνίζεται για να την καταστήσει επίγειο παράδεισο, όπως θα μπορούσε.

Οι σημερινοί Έλληνες, άρχοντες και αρχόμενοι, επιμένουν πεισματικά σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα που υποτίθεται ότι παρέχει δωρεάν παιδεία ενώ κοστίζει πανάκριβα στους γονείς, που προετοιμάζει για την ζωή παιδιά χωρίς πνευματικά εφόδια, εργατικότητα, ήθος, δηλαδή που τα προετοιμάζει για την αποτυχία τους, που εμποδίζει την άμιλλα και τον ανταγωνισμό, ο οποίος χαλυβδώνει χαρακτήρες και ενεργοποιεί το ένστικτο της αυτοσυντήρησης. Η ίδια αυτή κοινωνία, με την κατεστημένη αυτή νοοτροπία και μεθόδευση, επιτρέπει το προνόμιο της γνώσης μόνο σε εκείνους που έχουν τα οικονομικά μέσα να σπουδάσουν τα παιδιά τους στα καλά ιδιωτικά σχολεία ή στα καλά πανεπιστήμια της αλλοδαπής. Δεν είναι φυσικά τυχαίο που η άρχουσα τάξη και η κατά πλειοψηφία στελέχωση όλων των νευραλγικής σημασίας θέσεων στον ευρύτερο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα κατέχονται από επιστήμονες που έχουν μορφωθεί στην Εσπερία.

Ο αείμνηστος συνάδελφος Ευάγγελος Ανδρουλιδάκης έλεγε ότι η Ελλάδα δεν έχει ανάγκη κεφαλαίων, αλλά κεφαλών. Και το εκπαιδευτικό μας σύστημα δεν παράγει κεφάλια αλλά κατά κανόνα τούβλα, που μετά βίας ψελλίζουν λίγες ελληνικές και περισσότερες αγγλικές λέξεις (σε ασύντακτα, φυσικά, και ανορθόγραφα αγγλικά συνθηματολογούν πια οι νέοι μας στα γήπεδα, στα δημόσια αποχωρητήρια και στα ξενοχτάδικα όπου εκτονώνουν την πλήξη και την αγωνία τους για το μέλλον). Τώρα μάλιστα που τούς κλείνεται(;) και η διέξοδος του δημοσίου τομέα με τους έστω πενιχρούς αλλά σίγουρους μισθούς, αφού οι γνώσεις τους είναι τόσο ανεπαρκείς ώστε δεν μπορούν να πάρουν ούτε την βάση στις εισαγωγικές εξετάσεις (μετά από τα πλήθος ανεύθυνα ή εξαγορασμένα άριστα του λυκείου), τί θα απογίνουν όλοι οι χιλιάδες νέοι και νέες που νόμισαν ότι η ζωή είναι ένας περίπατος σπαρμένος με ροδοπέταλα και όχι διαρκής αγώνας, όπου οι ικανοί επιβιώνουν; Γιατί δεν αρκούν πια τα “μέσα” που με μαγικό τρόπο ανοίγουν την οδό για τον ποθητό βιοπορισμό, εκτός και αν είσαι παιδί υπουργού ή παράγων του εκάστοτε κυβερνώντος κόμματος.

Επέμεινα στο θέμα της παιδείας για έναν άλλο λόγο. Εξίσου σοβαρό, αν όχι σοβαρότερο. Αυτοί που ελέγχουν τον δημόσιο βίο, που κυριαρχούν στην πολιτική αλλά και στα Μέσα μαζικής επιρροής, είναι προϊόντα αυτής της άθλιας παιδείας και είναι φυσικό οι επιδόσεις τους να είναι από μέτριες έως αρνητικές, η κρίση τους νηπιακή, το ήθος τους διαβρωμένο και το ενδιαφέρον τους για την προσπάθεια και επικράτηση των ικανών προς την αντίθετη κατεύθυνση. Λόγοι προσωπικής αυτοσυντήρησης τούς αναγκάζουν να εφαρμόζουν τον νόμο του Γκρέσαμ (το κακό στέλεχος διώχνει το καλό). Άρα, πώς να προχωρήσει ο εκσυγχρονισμός της διοίκησης, της ευνομίας των θεσμών, και πώς να γίνει διεθνώς ανταγωνιστική η ελληνική παραγωγή και το ελληνικό έμπυχο υλικό, αφού είναι προϊόν ενός ασθενούντος συστήματος που παράγει προβληματικά άτομα;

Αλλά γιατί τελικά έλειψε το ήθος και γιατί καλλιεργήθηκε η αποθέωση της μετριότητας και ασυδοσίας; Κάποιοι ειδικοί αναλυτές του αφιερώματος το τονίζουν: από την δικτατορία, δεν περάσαμε στην δημοκρατία αλλά στην αναρχία. Από την καταπίεση, στην αποχαλίνωση κάθε είδους ελευθερίας, η οποία δεν σταματά ούτε όταν προσβάλλεται η ελευθερία του άλλου. Υιοθετήσαμε κολοβά τον Βολταίρο, που αγωνιζόταν για την δυνατότητα του αντιπάλου να λείει ελεύθερα αυτό που πιστεύει, αλλά αποσιωπούμε ότι ο ίδιος ο Βολταίρος εξηγούσε ότι η ελευθερία αυτή δεν θα πρέπει να καταλύει την ελευθερία του άλλου. Όπως υιοθετούμε κολοβά και το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της απεργίας, κατεξουτελίζοντας το επίσης συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην εργασία. Ενώ μία σειρά ατομικών δικαιωμάτων ασκούνται ασυδότης, αγνοουμένων παντελώς και των αντίστοιχων υποχρεώσεων, που μόνον όταν βρίσκονται σε αρμονική συνύπαρξη επιτρέπουν να λειτουργεί η δημοκρατία και να διευκολύνεται η πρόοδος.

Έχουμε και άλλοτε υποστηρίξει, θα επαναλάβουμε και πάλι (έστω κι αν κανείς άλλος νομίζω δεν συμφωνεί δημόσια μ' αυτό) ότι η χειρότερη κληρονομιά που μάς άφησε η δικτατορία ήταν το ότι, κατά την περίοδο που διήρκεσε, καλλιέργησε την αντίληψη ότι η παρανομία ήταν δημοκρατικό δικαίωμα κατά των καταλυσάντων την δημοκρατία και γι' αυτό όσοι παρανομούσαν αγωνιζόμενοι για την εκδίωξη των δικτατόρων δεν ήταν ένοχοι, αλλά ήρωες αγωνιστές (π.χ. το να πετάς αναμμένες "γόπες" στον δρόμο θεωρήθηκε αντιστασιακή πράξη! Όμως, μετά την μεταπολίτευση διαμορφώθηκε η αντίληψη ότι η παρανομία είναι δημοκρατική κατάκτηση, που πρέπει να ασκείται ελεύθερα και ανεμπόδιστα αρκεί να περιβάλλεται με το επίχρισμα της προοδευτικότητας ή του δικαίου του εργάτη, του αγρότη, του αντιστασιακού, του αναρχικού, κλπ.

Καθώς η σωστή αποκατάσταση ισότητας σ' όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως ιδεολογίας, οδήγησε στην νομιμοποίηση του ΚΚΕ και των λοιπών μαρξιστικών ομάδων, λησμονήθηκε (με μεθοδικότητα που έφθασε μέχρι την παραποίηση της Ιστορίας και με την χρησιμοποίηση του ψεύδους, κατά την λενινιστική συνταγή) ότι επί δεκαετίες αγωνίσθηκαν ακόμα και ενόπλως για την κατάλυση της δημοκρατίας. Έτσι, τα λοιπά δημοκρατικά κόμματα βρέθηκαν σε αμυντική αντιμετώπιση αυτής της καθυστερημένης κατακλυσμικής πλύσεως εγκεφάλου που ταυτίζει την Αριστερά με την δημοκρατία και την πρόοδο. Μολονότι δημόσια και επισήμως παρέμενε ως όραμα και φιλοδοξία η δι' επαναστατικής βίας κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Έστω κι αν ως επιθυμητά πρότυπα προβάλλονταν τα ολοκληρωτικά, καταπιεστικά και

επιπλέον οικονομικά χρεοκοπημένα καθεστώτα των χωρών του υπαρκτού σοσιαλισμού.

Έτσι, η μεν Δεξιά άρχισε να ψευδοσοσιαλίζει (πολλά μέλη της άλλωστε βαρύνονταν με συνενοχή στην δικτατορία), ενώ το σοσιαλιστικό ΠΑΣΟΚ με τον ασυγκράτητο λαϊκισμό του προσέλκυσε μεν τις περισσότερες αριστερές μάζες στις τάξεις του, όμως διαμόρφωσε έναν στρεβλό χαρακτήρα Έλληνα, ο οποίος πιστεύει ότι τα πάντα μπορούν να γίνουν με την πολιτική βούληση, ότι η παραγωγική προσπάθεια και το κέρδος είναι αμαρτίες και οι φορείς τους πρέπει να μισούνται και να διώκονται, ότι υπάρχει άφθονος πλούτος που τον λυμαίνονται τα μονοπώλια και οι καπιταλιστές και γι' αυτό πρέπει να τον πάρουμε και να τον διανείμουμε στους πολίτες μέσω του κοινωνικού μισθού. Και επειδή με τα λόγια δεν γεμίζουν τα δημόσια ταμεία, προσφύγαμε στον δημόσιο δανεισμό.

Έτσι εκπαιδεύτηκαν οι Έλληνες να καταναλίσκουν περισσότερα απ' όσα παράγουν, πράγμα που έκπληκτος και ανήσυχος το ανακάλυψε και ο πρώτος διδάξας (μαζί με τις λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις) πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και το κατήγγειλε το 1988, όταν πια ήταν πολύ αργά.

Γενεές Ελλήνων διαπαιδαγωγήθηκαν τα τελευταία 1 να έχουν δικαιώματα αλλά καμμία υποχρέωση, να λαφυραγωγούν τα δημόσια ταμεία με φορολόγηση των αδυνάτων εισοδηματικών τάξεων και με δάνεια, να διεκδικούν θέσεις και βαθμολογική εξέλιξη στο Δημόσιο (και όχι μόνον) με βάση μόρια δημοκρατικότητας αγωνιστικών δαφνών και χρόνου υπηρεσίας ανεξάρτητα από το αν δεν είναι σε θέση να χωρίσουν δύο γαιδάρων άχυρα, ενώ ανακαλύφθηκε και ο πακτωλός των κονδυλίων της ΕΟΚ, η οποία εθεωρείτο μεν στο παρελθόν συνδικάτο του εγκλήματος αλλά κρίθηκε κατάλληλη ως αγελάδα, που θα την αρμέγαμε όσο μπορούσαμε ακόμα και με πλαστογραφίες και απάτες, αφού είχαμε να κάνουμε με "κουτόφραγκους" που δεν καταλαβαίνουν από κομπίνες.

Φυσικά, για να γίνονται αυτά πιο άνετα και χωρίς τύψεις, υπονομεύθηκε μεθοδικά και η παραδοσιακή ηθική, χλευάσθηκε ο θεσμός της οικογένειας, υμνήθηκε ο ελεύθερος έρωτας, η μοιχεία και το ασύδοτο σεξ, διευκολύνθηκε η βία και δικαιώθηκε η απάτη, η παρανομία, η φοροδιαφυγή, τα αυθαίρετα, οι καταλήψεις, ο θόρυβος, η ρύπανση, το αθέμιτο κέρδος, η δωροληψία (αλλά όχι μέχρι του ύψους των 500 εκατ. δρχ!). Καταργήθηκαν δικαστικές αποφάσεις για να επιβραβευθεί η παρανομία δημοσίων αντρών, κουκουλώθηκαν πλήθος σκάνδαλα και αποθεώθηκαν από το εξαχρειωμένο πια πλήθος οι δράστες τους, ενώ αναδείχθηκαν σε ήρωες της μικρής οθόνης, του ποδοσφαιρικού κατεστημένου και της κοσμικής ζωής κατακάθια του υποκόσμου, επαγγελματίες βωμολόχοι και τα υποπροϊόντα της τέχνης και αναδείχθηκαν σε πρότυπα ζωής η βία, το έγκλημα, το ελεύθερο σεξ και η εκπόρνευση του σώματος και του πνεύματος.

Και η πολιτική ηγεσία, που πάντα βασίζεται στο πελατειακό σύστημα και πανικοβάλλεται από το πολιτικό (κομματικό) κόστος, αντί να αντισταθεί στον κατήφορο και να διδάξει εξυγιαντικά πρότυπα, κατεβαίνει και εκείνη στην λάσπη, οσάκις δεν πρωτοστατεί σ' αυτό.

Έτσι βλέπουμε τους κακούργους να κυκλοφορούν ελεύθεροι, τους τρομοκράτες να ενεργούν ασύδοτοι, το λαθρεμπόριο και την παραοικονομία να τείνει να καταστεί η βάση της εθνικής οικονομίας, την Δημόσια Διοίκηση να λειτουργεί μόνο με το λάδωμα, την δωροδοκία και τα φακελλάκια να έχουν αναχθεί σε θεσμό και τους νομοθέτες να διστάζουν να προσυπογράψουν την

Συνθήκη Σένγκεν ίσως από τον φόβο μήπως έτσι υπάρξουν επιτέλους κάποια στοιχεία που να αποδεικνύουν ποιοι μεταξύ μας είναι οι έμποροι του θανάτου, οι οργανωτές ληστειών, οι τρομοκράτες που σκοτώνουν αθώους ανθρώπους και οι διακινητές του μαύρου χρήματος που βρίσκουν κερδοφόρο καταφύγιο στις ελληνικές και όχι τις ελβετικές τράπεζες.

Έχουμε κατ' επανάληψη προσκομίσει αποδείξεις για το ότι η παρανομία βρίσκεται στην εξουσία, ή χειραγωγεί την εξουσία.

Σε ασύδοτη έχει καταντήσει και η ελεύθερη ραδιοφωνία και τηλεόραση που, με την προβολή του εγκλήματος και της βίας, με την συστηματική παραπληροφόρηση, την ατιμωτική σπίλωση υπολήψεων, με τον εμετικό λαϊκισμό της, με την καλλιέργεια τυφλών παθών και βίαιης συμπεριφοράς, συντελεί στην υπονόμηση της Δημοκρατίας, που ούτως ή άλλως τσαλαπατείται αναιδώς. Διοτι, τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, κατά κανόνα λειτουργούν χωρίς άδεια, άρα παρανόμως, και αρνούνται να συμμορφώνονται σε ποινές που τους επιβάλλονται διότι έτσι γουστάρουν. Έτσι, οι δήθεν προστάτες των λαϊκών συμφερόντων, που υποτίθεται ότι αγωνίζονται νυχθημερόν για τα συμφέροντα των αδυνάτων και στηλιτεύουν τα φακελάκια των γιατρών ή τις ανατιμήσεις της ντομάτας κατά μία δραχμή, κερδοσκοπούν οι ίδιοι ασυδότης και ασυστόλως με μισθούς εκατομμυρίων και με φοροδιαφεύγοντα φακελάκια, γελώντας εις βάρος των αφελών που τούς πιστεύουν και τούς θαυμάζουν. Όπως ακριβώς και οι σταρ των γηπέδων και των νυχτερινών κέντρων.

Υπερβολές όλα αυτά; Ασφαλώς. Όχι διότι δεν κυριαρχούν, ούτε διότι δεν αφορούν το σύνολο. Ευρείες μάζες αντιστέκονται, και μάλιστα μεμονωμένα, Δονκιχωτικά, με αξιοπρέπεια και σεμνότητα και προσπαθούν να επιβιώσουν και μερικοί ακόμα και να διορθώσουν τα κακώς κείμενα. Είναι ενθαρρυντικό ότι ολοένα και περισσότερες φωνές ακούγονται να λένε δυνατά: δεν πάει άλλο. Κάτι πρέπει να κάνουμε. Ακόμα και πολιτικοί με ήθος και αξιοπρέπεια, ή υπαίτιοι μεν για τον κατήφορο αυτό αλλά που βλέπουν με τρόμο να τούς παρασύρει και εκείνους στην καταστροφή, παραδέχονται ότι πρέπει κάτι να γίνει. Αλλά πώς θα μπορεί να συμβεί αυτό και από ποιους, αφού εξακολουθεί στην πολιτική ζωή να κυριαρχεί το *ο θάνατός σου η ζωή μου*, τα χτυπήματα κάτω από την ζώνη, τα συντροφικά μαχαιρώματα και το αποθανένω η ψυχή μου μετά των άλλων φίλων (κατά παραφθορά της σαμψωνείου κραυγής);

Μια πολιτική, οποιαδήποτε (εξωτερική, οικονομική, πολιτιστική), κάποιους νόμους, ακόμα και το Σύνταγμα, μπορείς να τα αλλάξεις από την μία στιγμή στην άλλη. Όμως, τον χαρακτήρα, το ήθος, τις ιδέες, τις βεβαιότητες ή τις ανασφάλειες των ανθρώπων, δεν μπορείς να τις αλλάξεις απότομα, ούτε τους αγράμματους και αμόρφωτους να τούς κάνεις φωστήρες –μια και το θαύμα της Πεντηκοστής άπαξ έλαβε χώραν.

Χρειάζεται επώδυνη και χρονοβόρα διαδικασία: το παρελθόν της Ελλάδας το έχει διδάξει αυτό αρκετές φορές. Όμως κάτι τέτοιο, κάποιο νέο ξεκίνημα, γίνεται μετά από μία εθνική συμφορά, μετά από μία ριζική μεταβολή που δεν μπορεί να τής αντισταθεί ο άνθρωπος ή οι μάζες. Άλλωστε, για να γίνει προσπάθεια αλλαγής πρέπει κάποιοι να την προσπαθήσουν. Αλλά πώς θα μπορούσαν να πείσουν οι ίδιοι οι στρατηγοί που έχασαν τον πόλεμο ότι είναι οι καταλληλότεροι για να επωμισθούν τις ευθύνες για την διόρθωση της καταστροφής; Έχει γίνει του συρμού να θυμίζουμε ότι την μεγάλη πορεία των Βαλκανικών Πολέμων, την αφύπνιση του 1909, τις μεγάλες εκσυγχρονιστικές τομές του Μεσοπολέμου, τις ζήσαμε στην Ελλάδα μετά από το τέλος του 19^{ου}

αιώνα, κυρίως μετά την καταστροφή του 1897. Όμως, τί να κάνουμε, αυτό διδάσκει η ιστορία μας, η πρόσφατη και όχι η χαμένη πια νύφη του παρελθόντος.

Έχουμε έναν Έλληνα που πιστεύει ότι είναι μέλος περιούσιου λαού και ο ομφαλός της γης, ότι δικαιούται να τον θαυμάζουν όλοι οι άλλοι λαοί και να τού είναι ευγνώμονες επειδή κάποιιοι πρόγονοί του πριν από 2.500 χρόνια εμπνεύστηκαν τις βάσεις πάνω στις οποίες βλάστησε και αναπτύχθηκε ο ευρωπαϊκός πολιτισμός και όχι μόνον. Αυτή η ρατσιστική υπερωψία θα μπορούσε να έχει κάποια απήχηση αν και οι σύγχρονοι Έλληνες είχαν τις αρετές και την καλλιέργεια των προγόνων τους. Όμως εκείνοι, αντίθετα προς την διδασκαλία των Αρχαίων Ελλήνων, έχουν διαμορφώσει έναν χαρακτήρα ακριβώς αντίθετο προς τον καλλιεργηθέντα από τα μεγάλα αυτά πνεύματα. Έναν Έλληνα που θα θέλει όλα έτοιμα, που θεωρεί αρετή την φυγοπονία και ανθυγιεινή ή βλακώδη την προσπάθεια, που διεκδικεί να μοιράζεται τον πλούτο του άλλου ενώ ο ίδιος δεν συνεισφέρει, που έχει αναγάγει σε επιστήμη την κοπάνα, την μη εργασία, την αναβολή δια την αύριο αυτού που πρέπει να κάνει σήμερα και την απόδοση ευθυνών για ό,τι κακό συμβαίνει σ' αυτόν ή στον τόπο σε κάποιους άλλους, που υποτίθεται ότι τον κατατρέχουν, τον μισούν και θέλουν το κακό του. Και που όλα αυτά βρίσκουν έναν αρμονικό συνδυασμό μεταξύ των πολιτικών και του δημοσίου τομέα, τον οποίο διαχειρίζονται οι κυβερνήσεις, αφ' ενός, και του ιδιωτικού τομέα στην έκταση που υπηρετεί την παρανομία, την παραοικονομία, τον υπόκοσμο και γενικά το εύκολο χρήμα, αφ' ετέρου.

Σίγουρα δεν είναι οι πολλοί αυτοί που συμπεριφέρονται με αυτή την συμμοριακή και αυτοκτονική νοοτροπία. Όμως αυτοί είναι οι προβεβλημένοι, που περνιούνται για πρότυπα και μολύνουν και την υπόλοιπη κοινωνία. Και πρέπει να θεωρηθούν αξιοθαύμαστοι οι πολλοί νέοι μας που, παρά το κλίμα αυτό, αρνούνται να παρασυρθούν και αγωνίζονται με το κεφάλι ψηλά. και είναι ακόμα πολλοί οι δάσκαλοι οι οποίοι, παρά την θεσμοθετημένη περιφρόνηση της αποστολής τους, επιμένουν όσο μπορούν, προσφέροντας το άλας τους σε πρόθυμους αποδέκτες. Και πάντα υπάρχουν πλήθος επιχειρηματίες που, παρά τις αντιξοότητες και το αρνητικό γι' αυτούς κλίμα, προσπαθούν, καινοτομούν, παράγουν πλούτο, προσφέρουν στο εθνικό εισόδημα και διατηρούν την εθνική οικονομία εν ζωή με προοπτικές νέας απογειώσεως. Και να προσθέσουμε τους όχι λίγους διοικητικούς λειτουργούς στο Δημόσιο, στους Οργανισμούς, στην Διοίκηση, παντού, που επιμένουν να μην συμβιβάζονται και πονούν τον τόπο, τα παιδιά τους και το μέλλον τους. Πλήθος μεμονωμένα άτομα, είτε σε ομάδες, που αντιλαμβάνονται ότι κάτι πρέπει να γίνει αλλά δεν ξέρουν τί και πώς.

Ήδη και μέσα στην ίδια την Κυβέρνηση αντιλαμβάνονται ότι δεν πάει άλλο αυτή η κατάσταση, αν και λησμονούν ότι δημιουργήθηκε από αυτούς τους ίδιους, όταν εγκαινίασαν την πολιτική των μαθητευόμενων μάγων, ανοίγοντας τον ασκό του Αιόλου, που τώρα δεν μπορούν να συμμαζέψουν με τίποτα. Έτσι, κατάπληκτο το ΔΝΤ διαπιστώνει ότι “η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη όπου δεν υπάρχει συναίνεση για τις ιδιωτικοποιήσεις”.

Όταν πριν από κάποια χρόνια το ανέφερα αυτό σ' ένα συνέδριο του ΟΟΣΑ στο Σάο Πάολο της Βραζιλίας, κάποιος ντόπιος φοιτητής που παρακολουθούσε με ρώτησε: Μα καλά, έχετε ακόμα δικτατορία των συνταγματαρχών στην Ελλάδα; Νομίσαμε ότι έχει αποκατασταθεί η δημοκρατία. Και όπως μού εξήγησε μετά, οι λαοί της Λατινικής Αμερικής γνωρίζουν ότι κρατικοποιήσεις γίνονται μόνον οσάκις έχουν δικτατορία και

αποκρατικοποιήσεις όταν αποκαθίσταται η δημοκρατία. Δυστυχώς, στην Ελλάδα, όπου έχουμε ταυτίσει το δημοκρατικό ιδεώδες με το σύστημα του υπαρκτού σοσιαλισμού και τις τριτοκοσμικές αριστερές δικτατορίες τύπου Κάστρο, λησμονούμε ή αγνοούμε ότι δημοκρατία δεν μπορεί να υπάρξει με πανίσχυρο κράτος που αποφασίζει για εμάς σε ο,τιδήποτε και ελέγχει το σύνολο της οικονομίας απομυζώντας την όπως τα παράσιτα και τα τσιμπούρια.

Ακριβώς γι' αυτό ο Νεοέλληνας είναι μεν υπέρ της εντάξεως στην Ενωμένη Ευρώπη, αλλά με τους όρους τους δικούς του, και επειδή αυτό είναι αδύνατο αφού δεν μπορούν να ισχύουν ιδιαίτεροι κανόνες για τον περιούσιο ελληνικό λαό, οργιζόμαστε και βρίζουμε τους Ευρωπαίους και το μόνο που μάς συγκρατεί ακόμα για να μην ζητηθεί αποχώρηση από την ΕΕ είναι ο αναμενόμενος πακτωλός του Β' Πακέτου Ντελόρ. Μόλις εξαντληθεί, να μην έχετε καμμία αμφιβολία ότι ο αντιευρωπαϊσμός θα φουντώσει και η περιθωριοποίησή μας θα καταντήσει αναπόφευκτη –πράγμα που ουδόλως θα ενοχλήσει τις άρχουσες τάξεις της πολιτικής, δημοσιοϋπαλληλικής και συνδικαλιστικής νομενκλατούρας που, κι αν ακόμα ο λαός θα πεινά και θα δυστυχεί, εκείνοι θα απολαμβάνουν όλα τα αγαθά, εν ονόματι του λαού και δίνοντας φραστικούς αγώνες υπέρ του λαού.

Αλλά πώς θα αλλάξει, λοιπόν, νοοτροπία ο Έλληνας; Αυτό είναι μία καλή ερώτηση για την επόμενη 20ετία, που ασφαλώς θα μπορεί να οδηγήσει στο καλύτερο αλλά –ακόμα ευκολότερα– στο χειρότερο, πράγμα που εξαρτάται από τον καθένα από εμάς χωριστά και ως ομάδες πολιτών. Η καλύτερη συνταγή παραμένει η περίφημη ρήση του Κέννεντυ “μην ρωτάς τί κάνει η πατρίδα για σένα, αλλά τί κάνεις εσύ για την πατρίδα”, που ασφαλώς θα πρέπει να αποτελέσει τρόπο ζωής για τον καθένα μας, μαζί με το ευαγγελικό “ο συ μισείς ετέρω μη ποιήσης”.»

Από αυτά που προηγούνται δεν χρειάζεται να διαθέτει κανείς ανώτερο δείκτη ευφυΐας για να καταλάβει πώς έφθασε η Ελλάδα εδώ και πού θα πάει αν τίποτε δεν αλλάξει. Και την αλλαγή αυτή την ήθελε ο Γιάννης Μαρίνος, αλλά...